

Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

Eiropas Komisijas *Erasmus+* programmas projekts „Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā”

(Nr. 614187-EPP-1-2019-1-LV-EPPKA3-AL-AGENDA)

Aptaujas rezultāti un ekspertu viedokļi par terminoloģiju pieaugušo izglītībā

Eksperte:

Linda Romele, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības
eksperte izglītības un nodarbinātības jautājumos

Konsultantes:

Laura Iveta Strode, ES programmas *Erasmus+*
projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas
programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā”
vadītāja,

Dr.sc.admin. Anita Zaļaiskalne, ES programmas *Erasmus+*
projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas
programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā”
eksperte,

Dr.sc.admin. Gunta Kinta, Akadēmiskās
informācijas centrs

Teksta redakcija un ekspertu viedokļu apkopošana:

Kintija Bulava, ES programmas *Erasmus+*
projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas
programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā”
komunikācijas koordinatore

2020

Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

Par aptauju

Eiropas Savienības *Erasmus+* programmas projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā”, kuru Latvijā administrē Izglītības un zinātnes ministrija, ietvaros laika posmā no 2020. gada 20. aprīļa līdz 29. maijam īstenoja aptauju par terminoloģijas izmantošanu pieaugušo izglītībā. Aptaujas mērķis bija noskaidrot pieaugušo izglītības īstenošanu un citu iesaistīto viedokli par atbilstošāko terminu formulējumu/terminoloģiju pieaugušo izglītībā, lai lietotie termini būtu atpazīstami un saprotami visām iesaistītajām pusēm pieaugušo izglītībā, t.sk. tiem, kuri mācās.

Aptaujā par terminoloģijas izmantošanu pieaugušo izglītībā (turpmāk – aptauja) piedalījās 206 respondenti. Aptauja norisinājās tiešsaistē, un elektroniski tika izsūtīti 1000 uzaicinājumu piedalīties aptaujā. Tāpat informācija par iespēju aizpildīt aptauju reizi nedēļā visas aptaujas norises laikā tika publicēta Izglītības un zinātnes ministrijas un ES programmas *Erasmus+* “EPALE Nacionālā atbalsta sistēma” *Facebook* lapās (kopumā 4 ieraksti katrā lapā), vidēji ar vienu ierakstu aizsniedzot ap 25 000 *Facebook* auditorijas skatījumu (iesaiste/*engagement* – 110). Lai informētu plašāku sabiedrību par ES programmas *Erasmus+* projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” laikā īstenoto aptauju, tika izsūtīta informācija arī Latvijas masu medijiem, kā arī informācija par aptauju tika publicēta Eiropas Savienības *Erasmus+* programmas projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” tīmekļa vietnē www.muzizglitiba.lv un Izglītības un zinātnes ministrijas tīmekļa vietnē www.izm.gov.lv.

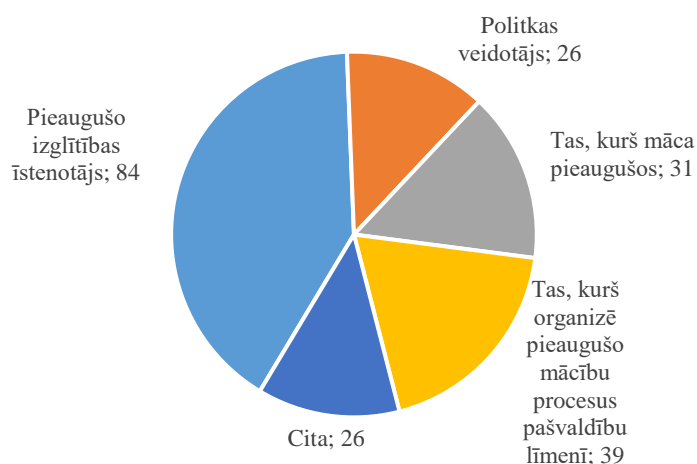
Kopumā respondentiem tika lūgts sniegt savu viedokli par 23 terminu formulējumiem pieaugušo izglītībā.

Aptaujas dalībnieku profils

Visvairāk aptaujā piedalījās pieaugušo izglītības īstenoņi – pavisam uz aptaujas jautājumiem atbildēja 84 pieaugušo izglītības īstenoņi (mācību centri, organizācijas u.tml.), 26 politikas veidotāji, 31 tie, kuri māca pieaugušos, savukārt 39 gadījumos aptaujā piedalījās tie, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldību līmenī. Starp tiem, kuri atzīmēja, ka pārstāv citu lomu pieaugušo izglītības īstenošanā, bija gan pieaugušo izglītības koordinatori profesionālās izglītības iestādē, gan vispārējās izglītības pedagogi, gan pētnieki (t.sk. informācijas analītiķis), arodbiedrību pārstāvji u.c., 7 respondenti nenorādīja savu lomu pieaugušo izglītības īstenošanā.

Grafiks Nr.1

Loma pieaugušo izglītības īstenošanā, respondentu skaits

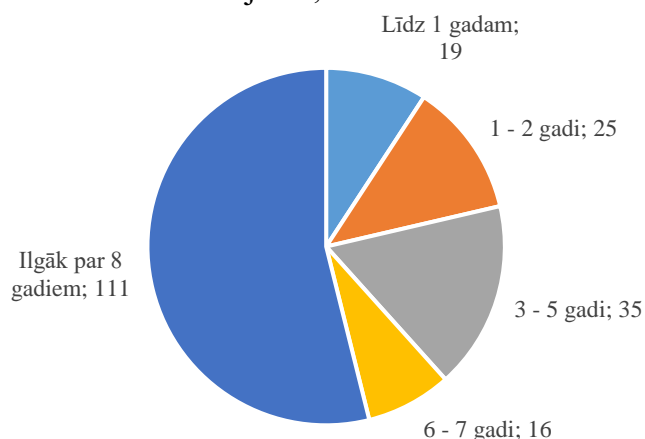
Reģionu griezumā visvairāk pārstāvēta ir Rīga – pavisam 96 respondenti pārstāv Rīgas reģionu, nākamais visbiežāk pārstāvētais reģions ir Vidzeme ar 44 respondentiem, tam seko Kurzeme ar 25 respondentiem un Vidzeme un Zemgale ar vienādu respondentu skaitu – 22. Politikas veidotāji pamatā pārstāv Rīgu, no 26 politikas veidotājiem 4 pārstāv Zemgali, turklāt 3 gadījumos no 4 ar darba pieredzi pieaugušo izglītībā ilgāku par 8 gadiem. Vidzemi pārstāv 2 politikas veidotāji ar mazāku darba pieredzi pieaugušo izglītībā (3 – 5 gadi).

Var apgalvot, ka respondentu dalība pilnībā aptver visus Latvijas reģionus. Kaut arī puse no pieaugušo izglītības īstenoātājiem, kuri piedalījās aptaujā, pārstāv Rīgu (40), 12 pieaugušo izglītības īstenoātāji pārstāv Kurzemi, 14 – Vidzemi, 13 – Latgali. Vismazāk pārstāvētais reģions no pieaugušo izglītības īstenoātājiem aptaujā ir Zemgale (5 respondenti).

Visvairāk aptaujā ir piedalījušies respondenti ar pieredzi pieaugušo izglītības jomā ilgāku par 8 gadiem, pavisam aptaujā piedalījās 111 respondenti ar šādu pieredzi pieaugušo izglītības jomā. Līdz ar to var apgalvot, ka aptaujā ir piedalījušies respondenti ar lielu pieredzi pieaugušo izglītības jomā. Liels respondentu skaits ir arī grupā ar pieredzi pieaugušo izglītības jomā no 3 līdz 5 gadi, pavisam tādu ir 35. Tādu, kuriem pieredze pieaugušo izglītības jomā ir līdz 1 gadam, ir tikai 19. Kopumā gandrīz 80% no visiem respondentiem ir pieredze pieaugušo izglītības jomā vairāk nekā 3 gadi.

Grafiks Nr.2

Darba pieredze, strādājot pieaugušo izglītības jomā, skaits

No visiem respondentiem 87% ir sievietes (180 no 206). Vīrieši, kuri piedalījās aptaujā, vairāk nekā sievietes pārstāv politikas veidotājus (19,2% no kopējā vīriešu skaita un 11,7% no kopējā sieviešu skaita), kā arī tos, kuri māca (19,2% no kopējā vīriešu skaita un 14,4% no kopējā sieviešu skaita) un pieaugušo izglītības īstenotājus (46% no kopējā vīriešu skaita un 40% no kopējā sieviešu skaita). Tikai viens vīrietis (4% no kopējā vīriešu skaita) pārstāv tos, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldību līmenī, iepretim 38 sievietēm no 180 (21,1%), kas norāda uz to, ka pieaugušo mācību procesu koordinators/organizators pašvaldību līmenī ir izteikta sieviešu profesija.

Aptaujas par terminoloģijas izmantošanu pieaugušo izglītībā rezultāti

Apstiprināšana (validation) – kompetentas iestādes veikts process, apstiprinot personas mācīšanās rezultātu (zināšanas, prasmes, kompetences) atbilstību attiecīgā standarta prasībām, saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem.

No visiem respondentiem apstiprinoši atbildēja 85% (175 no 206). Analizējot atbildes pēc respondentu lomas pieaugušo izglītības īstenošanā, visās grupās to īpatsvars, kuri atbildēja ar “nē”, ir gandrīz vienāds. Izņēmums ir tie, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldību līmenī. Tikai viens no minētās grupas nepiekrīt termina *validation* tulkojumam latviešu valodā un definīcijai, pamatojot ar to, ka nav skaidri saprotama atšķirība starp terminiem "apstiprināšana" un "atzīšana". Taču respondenti arī no citām grupām norāda, ka nav saprotama atšķirība starp “apstiprināšanu” un “atzīšanu”. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā, piedāvā šādus variantus:

- pārbaude, akreditācija, sertifikācija;

- validācija (3 atbildes)¹;
- apliecināšana/apliecinājums (pamatojums – apstiprina standartu, atbilstību standartam apliecina);
- atzīšana (2 atbildes);
- novērtēšana (4 atbildes), izvērtēšana (2 atbildes), atbilstības novērtēšana, vērtēšana (2 atbildes);
- eksaminācija.

Daži respondenti ir norādījuši, ka nav zināmas, kuras ir “**kompetentās iestādes**”, ir izteikts priekšlikums aizstāt terminu “kompetentā iestāde” ar “izglītības iestāde”. Divi no respondentiem ir norādījuši, ka iekavās pie skaidrojuma ir norādīti nevienlīdzīgi jēdzieni, jo **kompetence ietver zināšanas, prasmes, attieksmes**.

***Atbalsta sniedzējs (learning facilitator)** – persona, kas veicina izglītības guvēju zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi un attīstību, izveidojot labvēlīgu mācību vidi, un nodrošinot vajadzīgo atbalstu iepriekš noteikto rezultātu sasniegšanai, sniedzot atgriezenisko saiti un padomus visā mācību procesā.*

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 74%** (153 no 206). Visvairāk ar “nē” (proporcionāli respondentu skaitam katrā no grupām) ir atbildējuši tie, kuri māca pieaugušos (35%). Otra grupa, kur visvairāk respondentu ir atbildējuši ar “nē”, ir pieaugušo izglītības īstenotāji, tie, kuriem ir tieša saistība ar definīcijas praktisko lietošanu. Būtiski, ka ar “nē” divreiz vairāk ir atbildējuši respondenti ar darba pieredzi pieaugušo izglītībā vairāk nekā 3 gadi (14% ir atbildējuši ar “nē” ar darba pieredzi pieaugušo izglītībā līdz 2 gadiem, turpretī ar darba pieredzi pieaugušo izglītībā sākot ar 3 gadiem un vairāk ar “nē” ir atbildējuši 29%). Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā (53 no visiem respondentiem), piedāvā šādus variantus:

- mentors (4 atbildes), kurators;
- izglītības koordinators (2 atbildes), mācību procesa koordinators (4 atbildes);
- apmācību sniedzējs, mācību atbalsta sniedzējs/mācīšanās atbalsta sniedzējs;
- izglītības procesu veicinātājs;
- konsultants (2 atbildes), rekomendējot un norādot uz potenciāli nepieciešamām zināšanām;
- mācībspēks, izglītotājs (2 atbildes);
- metodīķis;
- mācīšanās veicinātājs (2 atbildes), mācībvirzis, mācīšanās procesa vadītājs, mācību procesa vadītājs, uzturētājs, mācību procesa virzītājs/veicinātājs (7 atbildes);
- mācīšanās fasilitators, ne tikai atbalstot, bet arī virzot mācīšanās procesu;
- pedagogs, meistars, skolotājs;

¹ - “Saskaņā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas tulkošanas komisijas apstiprināto definīciju (protokols Nr. 3/1099 (17.08.2010) un Nr. 4/1100 (24.08.2010)) Validation of learning outcomes tiek tulkots kā “mācīšanās rezultātu atzīšana”, alternatīvais tulkojums pēc akadēmiskās terminu datubāzes ir “validēšana”.” (Respondenta sniegtā informācija).

- pieaugušo izglītības speciālists;
- izglītības mediators;
- sponsors, finansists, ekonomists.

Vairākās atbildēs ir norādīts, ka jēdziens “atbalsta sniegšana” ir pārāk plašs un var tikt sajaukts **ar atbalsta personālu sociālo pakalpojumu jomā**. Tāpat ir izteikts priekšlikums precizēt definīciju, precizējot, vai atbalsta sniedzējs ir izglītības ieguves atbalsta sniedzējs vai atbalsta sniedzējs var būt **juridiska persona** (pretējā gadījumā pēc respondenta domām jebkurš atbalsta sniedzējs būs pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzējs). Atbildēs ir uzsvērts, ka definīcijā ietvertās darbības ir “viena no izglītības/mācību iestādes (personāla) funkcijām, kurš to veiks, nosaka konkrētās iestādes vadība”. Viens no respondentiem ir izteicis aicinājumu izvērtēt, vai šāda profesija ir iekļauta **profesiju klasifikatorā**.

Vairāku respondentu ieskatā apraksts neatbilst amata funkcijām, tā, piemēram, profesionālajā izglītībā atbalsta sniedzējs varētu būt **uzņēmuma darbinieks**, kurš atbalsta **audzēkņus darba vidē balstītās mācībās**. Savukārt ir grupas, kuras informē par izglītības iespējām un iesaistās no paša sākuma, kā, piemēram, **bibliotekāri, sociālie darbinieki un citi speciālisti vai interešu grupas**.

Priekšlikums būtu precizēt, vai atbalsta sniedzējs var būt jebkura "persona" vai tikai atbilstoši sagatavots profesionālis.

Atbildēs ir arī norādīts, ka atbalsta sniedzējs darbojas “ne tikai ar izglītības guvēja atbalstu, bet arī ar iesaistītā personāla atbalstu, lai izglītības guvējs sasniegtu uzstādīto mērķi”. Turklāt atbalstīt var arī **finansiāli un materiāli** (šāds skaidrojums ir sniegts vairākās atbildēs), tas ne vienmēr veicina apguvi, vienam no respondentiem termins “atbalsta sniedzējs” rada asociācijas ar Eiropas Savienības Struktūrfondiem un to ietvaros sniegto atbalstu.

Vienā no atbildēm ir uzdots retorisks jautājums: “*Vai šādi speciālisti LV eksistē/ir nepieciešami?*”.

Atzīšana (recognition) – mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, kā rezultātā personas iegūtām zināšanām, prasmēm un kompetencēm piešķir oficiālu statusu: 1) atzīstot neformālo vai ikdienas mācīšanos 2) piešķirot kredītvienības vai pielīdzinot izglītības dokumentu; 3) piešķirot kvalifikāciju.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 94%** (193 no 206), kas norāda uz lielu vienprātību attiecībā uz piedāvāto termina tulkojumu latviešu valodā un skaidrojumu. Tikai 13 respondenti ir atbildējuši ar “nē”, 12 no tiem ir darba pieredze pieaugušo izglītībā vairāk nekā 3 gadi. Starp tiem, kuri ir atbildējuši ar “nē”, 31% (4 no 13) ir cita loma pieaugušo izglītības īstenošanā, piemēram, darbs ar jauniešiem, kursu vadīšana pieaugušajiem (dažreiz), profesionālās izglītības iestādes pieaugušo izglītības koordinators loma. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- apliecinājums, apliecināšana (3 atbildes);
- ekspertu vērtējums, novērtējums, novērtēšana.

Atbildēs ir norādīts uz pretrunām, t.i., respondents jautā: “*Ja ir sasniegti mācīšanās rezultāti, kāpēc ir nepieciešams vēl iziet apliecināšanas procesu?*”. Turklāt ne visur piešķirto kvalifikāciju atzīst. Vienā no atbildēm ir norādīts, ka šāds nosaukums nav vispār nepieciešams. Viens no respondentiem ir norādījis CEDEFOP definīciju, paužot bažas par neprecīzu definīcijas tulkojumu latviešu valodā, t.i., respondenta ieskatā *Recognition* ir “drīzāk atpazīšana/novērtēšana – kad sabiedrība, darba devēji, indivīds spēj uzskaitīt dzīves laikā iegūtas zināšanas, prasmes un kompetences un tām ir svars (nav formāls atzīšanas, novērtēšanas process, bet kārtīgi sagatavots portfolio, kuru novērtē)”. Divi respondenti ir norādījuši, ka vārds “atzīšana” rada citas asociācijas, kuras nav saistītas ar izglītības procesu.

Līdzīgi kā respondentu atbildēs par pirmo terminu (*Apstiprināšana (validation)*), viens no respondentiem ir norādījis, ka “kompetence” respondenta darbības jomā tiek skaidrota kā “zināšanas, prasmes, attieksmes un uzvedība”.

Iepriekšējā mācīšanās (prior learning) – mācīšanās, kas notikusi formālā, neformālā vai ikdienas veidā pirms iestāšanās izglītības programmā vai pretendējot uz kvalifikāciju.

No visiem respondentiem **apstipriņoši atbildēja 91%** (187 no 206), savukārt tikai 19 respondenti nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un/vai skaidrojumam, atbildot ar “nē”. Interesanti, ka noraidoši uz jautājumu ir atbildējušas tikai sievietes, savukārt visi aptaujātie vīrieši piekrīt termina tulkojumam un skaidrojumam. Starp tiem, kuri atbildēja ar “nē”, nav izteikti pārstāvēta kāda no grupām pēc lomas pieaugušo izglītības īstenošanā. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- iepriekš apgūtās zināšanas (6 atbildes);
- iepriekš apgūtās prasmes (3 atbildes);
- iepriekšējā mācībguve, iepriekšējā mācīšanās pieredze, līdzšinējā mācīšanās, iepriekšējā mācību pieredze;
- izglītības ieguves veids;
- iepriekšējā izglītība;
- iepriekšējā pieredze, norādot, ka arī pieredze, ne tikai mācīšanās, ir svarīga pieaugušo izglītības jomā.

No tiem respondentiem, kuri piedāvājuši atbilžu variantu “iepriekš apgūtās zināšanas”, 5 gadījumos no 6 darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir vairāk nekā 8 gadi, 3 no tiem ir tie, kuri māca pieaugušos.

Viens no respondentiem ir norādījis, ka nav saprotama termina “ikdienas” lietojuma nepieciešamība, tā vietā definējumā būtu jāizvēlas viena terminu lietojuma tipoloģija, piemēram, ir formālā un neformālā izglītība. Iepriekšējās mācīšanās rezultātiem būtu jābūt apliecināmiem, citādi respondenta ieskatā pie iepriekšējās mācīšanās būtu iekļaujama arī dzīves skola. Mācīšanās/iepriekšējā mācīšanās ir personas iekšējais process, kuru nav/nedrīkst definēt. Tostarp vairāki respondenti ir atbildējuši, ka piedāvātais termina tulkojums “iepriekšējā mācīšanās” ir neveikls.

Viens no respondentiem piedāvā šādu definīciju:

- *iepriekšējā mācīšanās (prior learning) – mācīšanās, kas notikusi formālā, neformālā vai ikdienas veidā pirms izglītības turpināšanas.*

Ikdienas mācīšanās (informal learning) - izglītošanās, kas notiek apzināti vai neapzināti, ikdienā un darba pieredzē apgūstot jaunas vai papildinot esošās zināšanas, prasmes, kompetences, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 87%** (180 no 206), visvairāk apstiprinošas atbildes ir snieguši politikas īstenotāji – 88% (23 no 26 politikas īstenotājiem), kā arī tie, kuri māca pieaugušos – 87% (27 no 31 atbildēja apstiprinoši). Proporcionāli pārstāvētajai grupai aptaujā visvairāk ar “nē” atbildēja tie, kuri neietilpst nevienā no aptaujas veidotāju definētajām grupām, t.i., atbilst grupai ar nosaukuma “cita” loma pieaugušo izglītības īstenošanā. Turklāt 81% gadījumos atbildi “nē” norādīja tie, kuru darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir 6 un vairāk gadu. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- ikdienišķā mācīšanās;
- ikdienēja mācīšanās² (4 atbildes), mācīšanās ikdienā;
- neformālā izglītība (5 atbildes)/neformāla mācīšanās (2 atbildes), pašattīstība, pašmācība;
- eksistenciālā mācīšanās;
- informālā izglītība (3 atbildes);
- izglītošanās;
- darbā/sadzīvē/interesu pulciņā apgūtā izglītība;
- izaugsme;
- neapzinātā mācīšanās³.

No 7 respondentiem, kuri piedāvā tādus terminus kā “neformālā izglītība” un “neformālā mācīšanās”, 4 pārstāv pieaugušo izglītības īstenoātājus, savukārt 2 pārstāv tos, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldību līmenī.

Sniegtajās atbildēs ir norādīts, ka “terminam ar ikdienu nav sakara, neformālā izglītība būtu daudz saprotamāk”. Vairāku respondentu viedoklis ir radikālāks, uzskatot, ka šāds termins vispār nav vajadzīgs, jo likumdošanā jau pastāv 2 termini - **formālā un neformālā izglītība**. Tāpat respondents aicina pamatoti izskaidrot, ar ko atšķiras **neformālās izglītības iegūšana no ikdienas mācīšanās**. Viens no respondentiem ir norādījis, ka “skaidrojums ir pārāk vispārīgs un ikdienas mācīšanās ir plaši interpretējama darbība”. Kaut arī ikdienā tiek veiktas daudzas darbības, viens no respondentiem tomēr atzīst, ka tā nav neformāla izglītība. Viens no

² - “Termins ir apstiprināts LZA TK, Lēmums Nr. 64 (25.10.2007), protokols Nr. 5/1077. Papildus dots arī skaidrojums no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1475: “*ikdienējā mācīšanās*” ir mācīšanās, kas notiek ikdienas darbībās, kuras saistītas ar darbu, ģimeni vai brīvo laiku, kas nav organizēta vai strukturēta mērķu, laika vai mācīšanās atbalsta ziņā; attiecīgā persona to var neapzināties kā mācīšanos.” (Respondenta sniegtā informācija).

³ - “Neapzinātā mācīšanās, jo ikdienas mācīšanās tīri semantiski izklausās pēc formalizētas mācīšanās tikai ikdienas režīmā - maldinoši, jo nav saprotams, ko šai terminā nozīmēs ikdiens.” (Respondenta atbilde).

respondentiem ir norādījis, ka **mācīšanās/ikdienas mācīšanās ir personas iekšējais process**, kuru nav iespējams/nedrīkst definēt. Atbildēs ir norādīts, ka ikdienas mācīšanās var būt ne tikai pieaugušajiem, kas mācās darba pieredzi, bet arī skolēniem, studentiem.

Interesu izglītība – personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 89%** (184 no 206), 22 respondenti atbildēja noraidoši. Proporcioniāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai piekrīt tie, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldības līmenī, tikai 5,1% jeb 2 no 39 pieaugušo mācību procesu koordinatori pašvaldību līmenī atbildēja ar “nē”. Ņemot vērā, ka interešu izglītība ir liela daļa no pieaugušo izglītības pašvaldību līmenī, var uzskatīt, ka termina nosaukums un definīcija ir atbilstoša. Tāpat kā iepriekšējās atbildēs arī šajā gadījumā visbiežāk ar “nē” atbild tie, kuriem ir lielāka darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā – 77% (17 no 22) no tiem, kuri atbildēja noraidoši, ir darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā vairāk nekā 6 gadi. Tie, kuri nepiekrīt termina nosaukumam un definīcijai, piedāvā šādus variantus:

- personības pilnveide;
- “darba tirgus izglītība” un “sociālā un pašattīstības izglītība”;
- personīgā izglītība, individuālā izglītība, individuālo interešu mācīšanās;
- interešu attīstība.

Viens no respondentiem norāda, ka apspriežams jautājums par paša jēdziena (lai arī tas ir ietverts virknē normatīvo aktu, kā arī izglītības iestāžu nosaukumos) “interesu izglītība” lietošanas lietderību nākotnē. Pēc respondenta domām ikviena izglītība neatkarīgi no tās veida vai pakāpes (formālā, neformālā, profesionālā, vispārējā) saistās ar indivīda interesēm, šobrīd “interesu izglītības” jēdziens faktiski ietver sevī neformālās profesionālās un neformālās vispārējās izglītības aktivitātes”.

Pēc vairāku respondentu domām pieaugušo izglītībā grūtības sagādā terminu "**neformālā izglītība**" un "**interesu izglītība**" **nošķiršana**. Viens no respondentiem uzskata, ka grūtības rodas, ja gribam nodalīt programmas, kuru apguve sniedz ieguldījumu profesionālās darbības uzlabošanā un noturībai darba tirgū, no programmām, kuras ļauj attīstīt vaļaspriekus un sniedz padziļinātas zināšanas interesējošos jautājumos. Pēc respondenta domām tas nav atkarīgs no programmas satura, bet gan no tā, kā persona zināšanas izmantos, piemēram, kādam floristika ir vaļasprieks, bet citam – biznesa pamats. Viens no respondentiem piedāvā definēt interešu izglītību, uzsverot, ka tā ir neformālās izglītības sastāvdaļa.

Viens no respondentiem pauž bažas, ka nav saprotama atšķirība starp “**ikdienas mācīšanos**” un “**interesu izglītību**”.

Cits respondents norāda, ka Latvijā jau ir nostiprinājies **dalījums – interešu izglītība bērniem, savukārt pieaugušo neformālā izglītība – pieaugušajiem**. Līdzīgi cits respondents norāda, ka terminu “interesu izglītība” vairāk lieto izglītības iestādēs jauniešu (skolēnu) izglītošanā ārpus mācību stundām. Cits komentārs attiecas uz “individuālo izglītības vajadzību” iekļaušanas nepieciešamību definīcijā, jo tas neatbilst praksei. Komentāros izteikts arī

priekšlikums saskaņot definīcijas ar **Izglītības likumu**, precizējot arī apgalvojumu “personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju”, jo personai var būt individuālas vajadzības arī pēc formālās izglītības.

Vairāki respondenti piedāvā saīsināt definīciju un atteikties no paskaidrojuma “*ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem*”, viens no respondentiem piedāvā papildināt definīciju ar vārdiem “visās vecuma grupās”.

Citas piedāvātā termina “interesu izglītība” definīcijas:

- *personas individuālo, ar tās profesionālo nodarbošanos nesaistītu izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem;*
- *personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības gan bērniem un jauniešiem, gan pieaugušajiem.*

Izglītības ceļš (education path/pathway) – *formālās, neformālās un ikdienas mācīšanās secīgs kopums, kas ļauj personai pilnveidoties un sasniegt noteiktu izglītības pakāpi vai iegūt kvalifikāciju.*

No visiem respondentiem **apstipriņoši atbildēja 84%** (173 no 206), 33 respondenti nepiekrīt piedāvātajam termina tulkojumam latviešu valodā un/vai definīcijai. Proporcioniāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** tie, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldības līmenī – 23,1% jeb 9 no 39 pieaugušo mācību procesu koordinatori pašvaldību līmenī atbildēja ar “nē”. Salīdzinoši liels “nē” skaits ir arī starp pieaugušo izglītības īstenošajiem (17,9% jeb 15 no 84 pieaugušo izglītības īstenošajiem atbildēja ar “nē”). Vismazāk negatīvas atbildes ir sniegušie tie, kuri māca pieaugušos. Gandrīz 85% no tiem, kuri ir atbildējuši ar “nē”, darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir vairāk nekā 6 gadi, tas ir arī divreiz vairāk, ja skatāmies proporcioniāli pārstāvētajai vecuma grupai aptaujā (22% no visiem respondentiem ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā vairāk nekā 6 gadi atbildēja ar “nē” iepretim 9,1% no visiem respondentiem ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā līdz 2 gadiem). Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- izglītības process (2 atbildes);
- izglītības apguve/iegūšana (2 atbildes)/iegūtā izglītība / attiecīga personas CV sadaļa;
- izglītība;
- izglītības ceļa karte;
- izglītības gaita (4 atbildes);
- izglītības pakāpe;
- izglītības ceļvedis;
- izglītības pieredze;
- izglītības karjera;
- izglītības iespējas;
- izglītošanās;
- izglītības virziens/novirziens;
- pilnveides process/ profesionālā pilnveide;

- mācīšanās virzība;
- mācību process;
- mūžizglītība (2 atbildes).

Viens no respondentiem ir norādījis, ka “šī brīža formulējums uzsver formālo rezultātu (izglītības pakāpi un kvalifikāciju), bet vajadzētu tomēr arī šo personības pilnveidi uzturēt vienlīdz augstu, priekšlikums būtu pārkārtot vārdu secību”. Viens no respondentiem ir norādījis, ka nav saprotams, ko nozīmē “**secīgs kopums**”, pamatojot ar to, ka pieaugušais neformālajā izglītībā var izglītoties savā secībā (ja tā ir formālā izglītība, tad tā ir secīga).

Izglītības dokuments (certificate) – dokuments, kas apliecina personas iegūto izglītību atbilstoši noteiktai izglītības pakāpei, veidam un programmai vai šīs izglītības daļēju apgūšanu.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 92%** (190 no 206), noraidoši ir atbildējuši tikai 16 respondenti. Visvairāk ar “nē” ir atbildējuši tie, kuru loma pieaugušo izglītības īstenošanā ir norādīta “cita”, starp tiem ir gan politikas īstenoņi, gan vispārējās izglītības pedagogi. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- izglītību apliecinošs dokuments (4 atbildes);
- izglītības apliecinājums (2 atbildes);
- izglītības apliecība;
- apliecība;
- sertifikāts/izglītības sertifikāts (4 atbildes).

Terminu “sertifikāts” piedāvā pieaugušo izglītības īstenoņi un tie, kuri savu lomu pieaugušo izglītības īstenošanā ir norādījuši ar “cita”. Atbildēs ir izteikts priekšlikums paplašināt Izglītības likuma 11. panta definīciju, taču šeit domas dalās, jo cits respondents ir paskaidrojis, ka Izglītības likuma 11. pantā ir izsmeļoši uzskaitīti izglītības dokumenti: apliecība, atestāts vai diploms.

Viens no respondentiem jautā, kāpēc definīcijā ir iekļauts termins “izglītības daļēju apgūšanu”, taču konkrētāks jautājuma pamatojums nav sniegts. Taču cits respondents jautā, vai par **izglītības daļēju apguvi plānots izsniegt dokumentu**. Viens no respondentiem norāda, ka “dokuments” ir pārāk vispārīgs vārds.

Izglītības īstenoņs (provider) – izglītības iestāde, cita juridiska vai fiziska persona, kura ir tiesīga piedāvāt un/vai īstenot izglītības programmas.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 89,3%** (184 no 206), noraidoši ir atbildējuši 22 respondenti. Atšķirībā no iepriekšējām atbildēm, šoreiz nav izteiktas atšķirības starp grupām ar dažādu darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā, drīzāk otrādi. Nedaudz vairāk (proporcionāli grupas lielumam) noraidoši ir atbildējuši respondenti ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā līdz 5 gadiem. Tikai viens no tiem, kas organizē pieaugušo procesu pašvaldības līmenī, ir atbildējis noraidoši, taču gandrīz 20% no politikas veidotājiem (5 no 26 politikas veidotājiem) ir atbildējuši ar “nē”. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- izglītības nodrošinātājs (8 atbildes);
- izglītības programmas īstenotājs (atbilstoši Izglītības likumam);
- izglītības piedāvātājs (2 atbildes), izglītības piedāvājuma īstenotājs;
- izglītošanās iespēju nodrošinātājs;
- izglītības pasākumu īstenotājs;
- izglītības pakalpojuma sniedzējs (2 atbildes)/izglītības sniedzējs (3 atbildes);
- izglītotājs;
- mācību procesa īstenotājs;
- izglītības iestāde.

No 8 respondentiem, kuri piedāvā terminu “izglītības nodrošinātājs”, 2 ir politikas veidotāji un 5 ir pieaugušo izglītības īstenotāji (abos gadījumos tas ir zem 10% attiecībā pret aptaujā pārstāvētās grupas lielumu, līdz ar to atbildes nav uzskatāmas par nozīmīgu pārstāvētās grupas viedokli).

Viens no respondentiem ir norādījis, ka nav saprotams definīcijā iekļautais jēdziens “cita”. Viens no respondentiem piedāvā daļu no definīcijas izteikt šādā redakcijā: “izglītības iestāde, valsts institūcija, cita juridiska vai fiziska persona”.

Izsniedzējierstāde (awarding body) – kompetenta iestāde, kura ir tiesīga izsniegt izglītības dokumentus.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 83%** (171 no 206), savukārt 35 respondenti ir atbildējuši ar “nē”. Proporcioniāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** politikas veidotāji – 23,1% jeb 6 no 26 politikas veidotājiem. Politikas veidotāji piedāvā šādus terminus – izglītības ieguvī apliecinošā iestāde, izdevējierstāde, dokumenta izsniedzējs, 3 gadījumos no 6 politikas veidotāji nav snieguši citus priekšlikumus. Atšķirībā no iepriekšējām atbildēm, par terminu “izsniedzējierstāde” noraidoši ir nobalsojis lielāks īpatsvars ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā ilgāku par 8 gadiem (pavisam ar “nē” atbildēja 20 no 111 respondentiem ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā ilgāku par 8 gadiem). Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- akreditēts izglītības īstenotājs;
- izglītības iestāde, kas izsniedz....(2 atbildes)/iestāde, kas izsniegusi izglītības dokumentu;
- izglītības ieguvī apliecinošā iestāde;
- izglītības iestāde (2 atbildes);
- izglītības dokumenta izsniedzējs (2 atbildes);
- izdevējierstāde;
- apstiprinājuma izsniedzējs.

Viens no respondentiem norāda, ka nav izprotams konteksts, kādā šis termins tiks lietots. Izglītības likumā jau ir noteikts, ka izglītības dokumentus drīkst izsniegt izglītības iestādes, kā arī ir definīcija, kas ir izglītības iestādes. Respondents norāda, ka “pēc esošās likumdošanas izglītības dokumentus ir tiesīga izsniegt reģistrēta izglītības iestāde, kura ir īstenojusi atbilstošu izglītības programmu, taču nereti organizācijai, kura īsteno neformālās izglītības programmu, var būt cita pamatdarbība”.

Vairāki respondenti jautā, kāpēc šāds termins vispār ir nepieciešams, jo Latvijā parasti **izsniedzējiestāde ir izglītības īstenotājs**. Respondenti norāda arī uz to, ka īstenotājam ir arī jāizsniedz izglītības dokuments, izsniedzējiestādei nav jāveido atsevišķs skaidrojums tikai vienā jomā, līdzīgs ir cits apgalvojums, ka praktiski iestāde “ne tikai izsniedz dokumentu, bet vispirms piešķir”.

Līdzīgi kā atbildēs par pirmo terminu, arī šeit vairāki respondenti ir izteikuši priekšlikumu definēt “**kompetenta iestāde**” nozīmi. Tāpat respondenti uzdod jautājumu vai fiziska persona, kura ir tiesīga īstenot izglītības programmas, nevar izsniegt dokumentus?

Kvalifikācija (qualification) – oficiāls vērtēšanas un atzīšanas procesa rezultāts, t.i., dokumentāli apstiprināts novērtējums, ko iegūst, kad kompetenta iestāde konstatē, ka persona ir sasniegusi mācīšanās rezultātus.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 95,1%** (196 no 206), noraidoši ir atbildējuši tikai 10 respondenti, no tiem 9 ir tādi, kuru darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir ilgāka par 8 gadiem, atbildi “nē” ir snieguši tikai Rīgas un Kurzemes reģiona pārstāvji. Proporcionāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** politikas veidotāji – 15,4% jeb 4 no 26 politikas veidotājiem. Visi tie respondenti, kuri ir atbildējuši ar “nē”, nepiekrīt termina skaidrojumam jeb definīcijai, piedāvājot šādu definīcijas vai tās daļas redakciju:

- *profesionālās sagatavotības pakāpe vai līmenis, ko iegūst, kad izglītības iestāde konstatē....;*
- *atbilstoši iepriekš noteiktiem standartiem kompetentas iestādes veikta vērtēšanas un atzīšanas procesa rezultāts;*
- *dokumentāli apstiprināts novērtējums personas sasniegtajiem mācīšanās rezultātiem;*
- *gūto zināšanu novērtējums – atzinums.*

Viens no respondentiem norāda, ka skaidrojums ir pārāk sarežģīts, salīdzinājumam tiek piedāvāta Profesionālās izglītības likuma redakcija: *profesionālā kvalifikācija – noteiktā jomā apgūta profesija, kuru apliecina valsts atzīts profesionālās izglītības dokuments.*

Viens no respondentiem norāda, ka skaidrojumā vajadzētu viennozīmīgu formulējumu – vai kvalifikāciju apliecina Izglītības un zinātnes ministrija vai izglītības iestāde. Pēc viena respondenta domām no augstāk teiktā izriet, ka, pabeidzot kādu izglītības iestādes programmu, pasūtītājs var nesaņemt kvalifikāciju, jo nav noticis “**oficiāls vērtēšanas un atzīšanas process**”. Cits respondents norāda, ka kvalifikācija ir **statuss nevis vērtēšana**.

Tāpat kā iepriekš, neskaidrības rada termina “**kompetenta iestāde**” lietojums, respondents uzdod jautājumu: “Kura ir tā kompetentā iestāde, kura konstatē rezultāta atbilstību?” Viens no respondentiem “kompetentas iestādes” vietā piedāvā lietot terminu “**izglītības iestāde**”.

Kvalifikācijas daļa (partial qualification) – pārbaudāmu un novērtējamu specifisku zināšanu, prasmju, kompetenču kopums, kas ir pilnas kvalifikācijas daļa.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 88,8%** (183 no 206), noraidoši ir atbildējuši 23 respondenti. Līdzīgi kā iepriekš, atbildi “nē” vairāk ir snieguši respondenti ar darba pieredzi

pieaugušo izglītības īstenošanā vairāk nekā 6 gadi (14,2% jeb 18 no 127 respondentiem ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā vairāk nekā 6 gadi, iepretim respondentiem ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā līdz 2 gadiem ar “nē” ir atbildējuši 9,1% gadījumos jeb 4 no 44). Proporcionāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** politikas veidotāji – 15,4% jeb 4 no 26 politikas veidotājiem. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- daļēja kvalifikācija⁴ (9 atbildes)/ nepilnīga/nepilna kvalifikācija/ daļēji apgūta kvalifikācija;
- programmas daļa⁵;
- prasmju kopums;
- modulis;
- kārtas.

Attiecībā uz termina skaidrojumu, ir priekšlikums izteikt palīgteikumu šādā redakcijā: “kas veido daļu no kvalifikācijas”, jo **pilna kvalifikācija nav izmērāma**. Cits priekšlikums piedāvā šādu redakciju: “kas ir patstāvīga (varbūt autonoma) pilnas kvalifikācijas daļa”. Viens no respondentiem norāda, ka, skaidrojot terminu “kvalifikācijas daļa”, būtu jāskaidro arī, **kas ir pilna kvalifikācija**.

Kvalifikāciju caurskatāmība (transparency of qualifications) – kvalifikāciju, mācīšanās rezultātu un to vērtības (nozāres, reģiona, valsts vai starptautiskā) darba tirgū un izglītības sistēmā atpazīstamības un saprotamības pakāpe.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 86,9%** (179 no 206), noraidoši ir atbildējuši 27 respondenti. Līdzīgi kā iepriekš, jo lielāka ir darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā, jo lielāka ir varbūtība, ka respondents atbildēs negatīvi proporcionāli pārstāvētās grupas lielumam. Līdzīgs atbilžu sadalījums ir arī attiecībā uz respondentu lomu pieaugušo izglītības īstenošanā. Proporcionāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** politikas veidotāji – 19,2% jeb 5 no 26 politikas veidotājiem. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- kvalifikācijas pakāpes (2 atbildes)/līmenis;
- prasmju pieņemšana, akceptēšana;
- kvalifikāciju attiecināmība;
- kvalifikāciju pārredzamība (2 atbildes);
- kvalifikāciju (kriteriālais) apraksts atbilstoši nozares standartiem;
- kvalifikāciju līmenis;
- kvalifikācijas izsekojamība;
- kvalifikācijas atzīšana;
- pārredzamība.

Vairāki respondenti uzskata, ka šāds termins nav vajadzīgs, jo Latvijas izglītības sistēmā ir noteikti Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņi, kas ir izskaidroti un aprakstīti. Cits

⁴ - Kvalifikācijas daļa - part of qualification; daļēja kvalifikācija - partial qualification.

⁵ - “Kvalifikācija vai nu ir vai nav iegūta, nevar būt pusspeciālists.” (Respondenta piezīme).

respondents norāda, ka “kvalifikāciju caurskatāmība ir veids, kā salīdzināt kvalifikācijas nozaru, reģionu, valstu un starptautiskā darba tirgū un izglītības sistēmās”. Vairāki respondenti pauž viedokli, ka **caurskatāmība nav pakāpe**.

Viens no respondentiem pauž kritisku viedokli, pamatojot ar to, ka “ir salikts daudz tādu vienību, kam nav skaidri kritēriji, kas ir domāts – ja ņem tikai kvalifikāciju – to apliecina dokuments, tātad caurskatāmību var nodrošināt ar dokumentu uzskaiti – kad, kam kāda kvalifikācija ir piešķirta”. Turklāt tiek uzdots retorisks jautājums: “**Kā var nodrošināt mācīšanās rezultātu vērtību darba tirgū caurskatāmību?**” Neskaidrības rada arī kvalifikācijas atpazīstamības un saprotamības pakāpe. Viens no respondentiem norāda, ka mācīšanās rezultāts var nebūt kvalifikācija.

Lietpratība (know-how) – iegūto zināšanu un pieredzes pielietošanas māka kādā konkrētā jomā.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 87,9%** (181 no 206), noraidoši ir atbildējuši 25 respondenti. Proporcionāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** tie, kuri māca pieaugušos – 19,4% jeb 4 no 31. Vismazāk atbildi “nē” ir snieguši tie, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldību līmenī, tikai 2 no 39 atbildēja noraidoši. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- pratība (2 atbildes)/zināšanu pratība;
- prastspēja;
- prasmes (3 atbildes)/pielietošanas prasme/prasmes un iemaņas (2 atbildes);
- darītprasme, lietotprasme;
- kompetence (3 atbildes);
- zinātība;
- profesionalitāte.

Viens no respondentiem piedāvā definīcijā vārdu “**māka**” aizstāt ar “**prasme**”, tostarp, cits respondents norāda, ka “ne jau pieredzi mēs pielietojam kā māku, bet gan **zināšanas un prasmes**”.

Viens no respondentiem ir sniedzis skaidrojumu, ka *know-how* ir unikālas zināšanas un prasmes, kuras indivīds vai iestāde ir attīstījusi pati konkrētu problēmu risināšanai. Paredzētas ļoti šauriem un specifiskiem gadījumiem, nav pielietojamas plašā jomā.

Vēl viens no respondentiem ir atzīmējis, ka “māka, lietpratība tiek lietota kā kompetences sinonīms vispārīgajā izglītībā”, respondents aicina arī lietot vārdu “lietošanas” vārda “pielietošanas” vietā. Priekšlikums ir papildināt “zināšanu un pieredzes” ar “**prasmes un iemaņas**”.

Mācības (teaching/learning) – integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek skolotāja darbība un izglītības guvēja mācīšanās.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 93,7%** (193 no 206), tikai 13 respondenti ir atbildējuši ar “nē”, turklāt 11 no tiem ir darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā vairāk

nekā 8 gadi. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- apmācība;
- mācīšana, mācīšanās;
- izglītošanās (pieaugušajiem).

Viens no respondentiem piedāvā definīcijā lietoto terminu “skolotājs” aizvietot ar “izglītotājs”, arī citi respondenti aicina precizēt termina “skolotājs” lietojumu (tas var būt arī **pieredzējs darba devējs**). Turklāt pašmācības var notikt bez citu klātbūtnes.

Daži respondenti norāda uz konsekvences trūkumu ar iepriekš piedāvātajiem terminiem, jo nav saprotams, kas ir “**izglītības guvējs**”.

Daži respondenti piedāvā šādas definīcijas:

- *mijiedarbība starp andragogu (pieaugušo izglītotāju), pieaugušo izglītojamo un/vai izglītojamajiem integrētā mācīšanas un mācīšanās procesā;*
- *integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek skolotāja un izglītības guvēja darbības;*
- *mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek skolotāja darbība un izglītības guvēja mācīšanās;*
- *integrēts zināšanu un prasmju ieguves process.*

Neformālā mācīšanās (non-formal learning) - personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 93,7%** (193 no 206), savukārt 26 respondenti atbildēja noraidoši, no tiem 23 respondentiem darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir ilgāka par 6 gadiem, turklāt arī proporcionāli pārstāvētajai grupai respondenti ar lielāku darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā biežāk atbild noraidoši, kas liecina par darba pieredzē uzkrātajām zināšanām, attiecīgi spēju padziļināti izvērtēt piedāvāto informāciju un sniegt viedokli. Proportcionāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** tie, kuri māca pieaugušos – 19,4% jeb 6 no 31. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- neformālā izglītība⁶ (2 atbildes);
- neformālā apmācība;
- neformālās izglītības apguve;
- neformālā mācīšanās (kā ārpus formālās izglītības organizēta);
- pašvirzītā mācīšanās.

⁶ - “Mācīšanās ir iekšējs process, tas un tā rezultāti ir atkarīgi vienīgi no personas, kura mācās. Šis process nesadalās formālā vai neformālā. Formāli vai neformāli var būt nosacījumi, kuros cilvēks mācās un kas ir ārēji noteikti. Tādēļ jālieto termins “neformālā izglītība”.” (Respondenta atbilde).

- “Neformālā izglītība papildina formālo izglītību; neformālās izglītības mērķis ir sniegt zināšanas, veidot prasmes, iemaņas un attieksmes, kā arī veicināt vispusīgu attīstību un aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē.” (Jaunatnes likuma definīcija).

- LZA TK arī ir apstiprināts termins neformālā izglītība (respondenta piezīme).

Viens no respondentiem pauž kritisku viedokli, norādot, ka izglītības likumā jau ir definīcija terminam “neformālā izglītība”. Viens no respondentiem izsaka priekšlikumu precizēt formulējumu, jo “esošajā nav iespējams noteikt, ar ko neformālā mācīšanās atšķiras no formālās”. Vairāki respondenti norāda, ka ne vienmēr neformālās izglītības gadījumā var saņemt **mācīšanās apliecinājumu**, piedāvājot atteikties no palīgteikuma. Viens no priekšlikumiem ir papildināt, vai tā ir **pašinicēta vai brīvprātīga**, aizstāt vārdu “**izglītošanās**” ar “**mācīšanās**”, kā arī papildināt, ka mācīšanās rezultātā ir iespēja iegūt ne tikai mācīšanās apliecinājumu, bet arī “**tiek īstenota/ apmierināta mācīšanās vajadzība**” – uz to norāda vairāki respondenti.

Daži respondenti piedāvā šādas definīcijas:

- *personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kā arī formālo izglītību papildinoša izglītošanās, kuras rezultātā ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu;*
- *neformāla mācīšanās ir mācīšanās, kas notiek, īstenojot plānotas darbības (mācīšanās mērķu un mācīšanās laika ziņā), un kurā pastāv kādas mācīšanās atbalsta formas.*

Pieaugušo izglītība (adult education) – daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību un konkurētspēju darba tirgū.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 92,7%** (191 no 206), tikai 15 respondenti ir atbildējuši noraidoši, 14 no tiem darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir ilgāka par 6 gadiem, tie ir 11% no visiem respondentiem ar darba pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā ilgāku par 6 gadiem. Proporcioniāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un definīcijai **nepiekrīt** politikas veidotāji – 15,4% jeb 4 no 26 politikas veidotājiem.

Viens no respondentiem norāda, ka “izglītība ir ārēji organizēts process, bet mācīšanās – iekšējs, tādēļ vienu nevar skaidrot ar otru”. Cits respondents piedāvā vārdu “personas” aizstāt ar “personības”. Vairāki respondenti atzīmē, ka pieaugušo izglītība nav vērsta tikai uz konkurētspēju palielināšanu darba tirgū, bet arī uz personības attīstību kopumā, t.i., konkurētspēja nav mērķis. Viens no respondentiem aizrāda, ka **izglītība ir rezultāts, nevis process**. Citam respondentam (politikas veidotājiem) šķiet mulsināši uz sevi attiecināt vārdu “**pilngadīgs**”.⁷ Turklāt, ja “jaunietis pēc 9. klases pabeigšanas neturpina formālo izglītošanos, bet apmeklē kursus, pieaugušo izglītība uz viņu neattiecas”, tā uzskata respondents.

Daži respondenti piedāvā šādas definīcijas:

- *pilngadīgas personas daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina personisko izaugsmi un konkurētspēju darba tirgū;*
- *d daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību un dzīves kvalitāti*⁸;

⁷ - “Saskaņā ar Civillikumu pilngadību var atzīt arī 16 g.v., Latvijā saskaņā ar Jaunatnes likumu jaunietis ir līdz 25 g.v.. Konsekventi, ka pieaugušo izglītībā par pieaugušo varētu tikt uzskatīta persona, kura ir sasniegusi 25 g.v.” (respondenta piezīme).

⁸ - “Pieaugušie nav darba zīrgi, kuriem jāmacās tikai, lai iekļautos darba tirgū” (respondenta viedoklis).

- *mērķtiecīgi organizēts daudzveidīgs izglītības process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību un konkurētspēju darba tirgū;*
- *... kas veicina mūžizglītību, nodrošina personas attīstību un;*
- *d daudzveidīgs izglītošanās process, kas cilvēka mūža garumā sekmē personas attīstību, sociālo iekļaušanos un konkurētspēju darba tirgū.*

Pieaugušo izglītotājs (adult educator, teacher).

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 85,9%** (179 no 206), noraidoši ir atbildējuši 29 respondenti. Šoreiz nav novērotas atšķirības starp grupām ar dažādu pieredzi pieaugušo izglītības īstenošanā – tikpat bieži ar “nē” attiecībā pret pārstāvēto grupu ir atbildējuši gan tie, kuru darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir līdz 2 gadiem, gan tie, kuru darba pieredze pieaugušo izglītības īstenošanā ir 6 un vairāk gadu. Vislielākā vienprātība proporcionāli pārstāvētajai grupai novērojama starp tiem, kuri organizē pieaugušo mācību procesus pašvaldību līmenī. Savukārt visvairāk “nē” proporcionāli pārstāvētajai grupai norādīja pieaugušo izglītības īstenošanā – 21,4% jeb 18 no 84 pieaugušo izglītības īstenošanā. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- pieaugušo izglītības pakalpojuma sniedzējs;
- pedagogs (5 atbildes)/pieaugušo pedagogs (2 atbildes), pasniedzējs (5 atbildes), kursu vadītājs;
- skolotājs;
- instruktors;
- pieaugušo skolotājs (3 atbildes);
- andragogs (2 atbildes);
- lektors.

Terminus “pedagogs” un “pieaugušo pedagogs” absolūtos skaitļos visvairāk piedāvā pieaugušo izglītības īstenošanā (taču tas nav statistiski nozīmīgi proporcionāli pārstāvētajai grupai). Viens no respondentiem ir norādījis, ka nav nepieciešams radīt jaunus terminus.⁹ Cits respondents ir norādījis, ka šādam amatam jābūt iekļautam arī **profesiju klasifikatorā**, vai jāizvēlas pielīdzināts amatam, kas jau ir profesiju klasifikatorā.

Viens no respondentiem ir norādījis, ka nepieciešams koriģēt arī definīciju “*Mācības (teaching/learning) – integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek skolotāja darbība un izglītības guvēja mācīšanās*”.

Pielāgotā mācīšanās (tailored learning) – individualizētas un personas vajadzībām pielāgotas mācības, kas plānotas un īstenotas, ņemot vērā personas dzīves un darba pieredzi, zināšanas, prasmes un kompetences.

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 90,3%** (186 no 206), noraidoši ir atbildējuši 20 respondenti. Proportcionāli pārstāvētās grupas lielumam visvairāk termina nosaukumam un

⁹ - “Pedagogs ir fiziskā persona, kurai ir šajā vai citā izglītību reglamentējošā likumā noteiktā izglītība un profesionālā kvalifikācija un kura piedalās izglītības programmas īstenošanā izglītības iestādē vai sertificētā privātpraksē.” (Izglītības likums), (respondenta piezīme).

definīcijai **nepiekrīt** politikas veidotāji – 15,4% jeb 4 no 26 politikas veidotājiem. Tikpat daudz noraidoši ir atbildējuši tie, kuri māca pieaugušos – 12,9% jeb 4 no 31. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- individuālā apmācība, pielāgotā apmācība;
- individuālās mācības (2 atbildes);
- pielāgotas mācības (3 atbildes);
- individuālām vajadzībām piemērota mācīšanās/ individualizētas (personas vajadzībām pielāgotas) mācības;
- individuālais mācību plāns/grafiks/ mācīšanās pēc individuāla plāna;
- individualizācija;
- individualizētā/individualizēta mācīšanās (3 atbildes);
- personalizēta mācīšanās (2 atbildes);
- pielāgojamā, personalizējamā mācīšanās;
- pielāgota izglītošana.

No respondentu atbildēm var secināt, ka ne visi ir izpratuši termina nozīmi. Proti, viens no respondentiem aicina konkretizēt definīciju – “ja runa ir par cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, tad tā arī jāraksta – personas veselības stāvoklim pielāgotās mācības, pamatojoties uz to, ka piedāvātā termina definīcija attiecas uz jebkuru personu un jebkuru pieaugušo mācību programmu, kuras īsteno NVA”. Tomēr vienam no respondentiem piedāvātais termins šķiet samākslots.

Viens no respondentiem piedāvā šādu redakciju:

- <i>pielāgotā mācīšanās (tailored learning) – individualizētas un personas vajadzībām un iespējām pielāgotas mācības, kas plānotas un īstenotas, ņemot vērā personas dzīves, veselības un darba pieredzi, zināšanas, prasmes un kompetences.</i>

Pratība (literacy) – pilnveidota prasme darboties kādā jomā (piemēram, tekstpratība, digitālā pratība, finanšu pratība).

No visiem respondentiem **apstiprinoši atbildēja 89,3 %** (184 no 206), savukārt 22 respondenti atbildēja noraidoši, no tiem 15 ir pieaugušo izglītības īstenoņi, kas proporcionāli pārstāvētajai grupai ir 17,9% (15 no 84 pieaugušo izglītības īstenoņiem, kas piedalījās aptaujā). Salīdzinājumā ar citām grupām proporcionāli pārstāvētajai grupai visvairāk ar “nē” ir atbildējuši pieaugušo izglītības īstenoņi. Tikai viens no tiem, kuri māca pieaugušos (no 31), atbildēja ar “nē”. Nav izteiktas atšķirības, vērtējot atbildes pēc respondentu darba pieredzes pieaugušo izglītības īstenošanā. Tie, kuri nepiekrīt termina tulkojumam latviešu valodā un skaidrojumam, piedāvā šādus variantus:

- prasme (8 atbildes);
- prasmība (2 atbildes);
- prasmīgums;
- iemaņas;
- darītprasme;
- kompetence (2 atbildes);
- spējas;

- lietderīgums.

No tiem 8 respondentiem, kuri piedāvā terminu “prasmes”, 5 ir pieaugušo izglītības īstenotāji, savukārt 2 ir politikas veidotāji. Viens no respondentiem aicina izvēlēties vienu no terminiem – “lietpratība” vai “pratība”. Cits respondents norāda, ka piemēri ir neviendabīgi pēc nozīmes, iesakot iekavas neatvērt. Savukārt cits respondents norāda, ka termins jau ir definēts normatīvajos aktos, proti, "Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti ir kompleksi, tie atklāj gala rezultātu darbībā, ietver zināšanas, izpratni un pamatprasmes mācību jomās, caurviju prasmes, vērtības un tikumus....”¹⁰

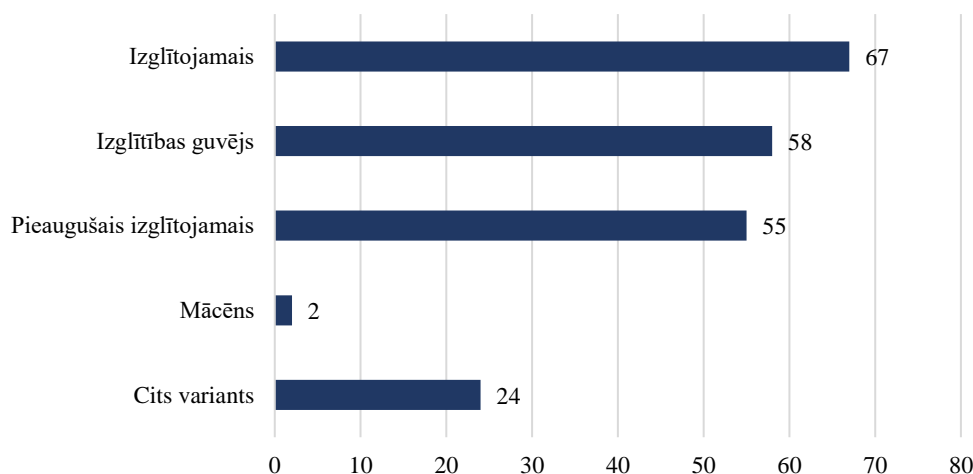
Viens no respondentiem ir norādījis, ka termins “literacy” vairāk asociējas ar “pamatprasmēm lasīt un rakstīt”.¹¹

Pieaugušais, kas mācās (*learner*)

No visiem respondentiem 32,5% (67) izvēlējās terminu “izglītījamais”, 28,2% (58 no 206) balsoja par terminu “izglītījamais”, 26,7% (55 respondenti) “pieaugušais izglītījamais”, tikai 1% (2 respondenti) izvēlējās terminu “mācēns” un 11,7% (24 respondenti) izvēlējās atbilžu variantu “cits variants”.

Grafiks Nr.3

"Pieaugušais, kas mācās (*learner*)" atbilžu varianti

Respondentu skaits: 206

¹⁰ - MK noteikumi Nr.747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” un MK noteikumi Nr.281 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem” (respondenta piezīme).

¹¹ - “Adult literacy is now perceived as being extremely important in the economic performance of developed nations with adults needing higher levels of literacy to function in society. This report presents International Adult Literacy Survey (IALS) data from a seven-country comparative study of adult literacy. The term 'literacy' refers to the ability to understand and use printed information in daily activities to achieve one's goals, and to develop one's knowledge and potential.” (Respondenta piezīme).

Tie, kuri izvēlējās atbildi “cits variants”, piedāvā šādus terminus:

- izglītojamais (5 atbildes);
- persona, kura mācās/pieaugušais, kas mācās (2 atbildes);
- kursants;
- apmācāmais;
- apmācību dalībnieks;
- māceklis (tehniskā izglītība) (2 atbildes), klausītājs (teorētiskās zinātnes);
- students (4 atbildes)/studējošais;
- audzēknis;
- zellis;
- klients;
- mūžmācībnieks/mūžmāceklis;
- mācāmais.

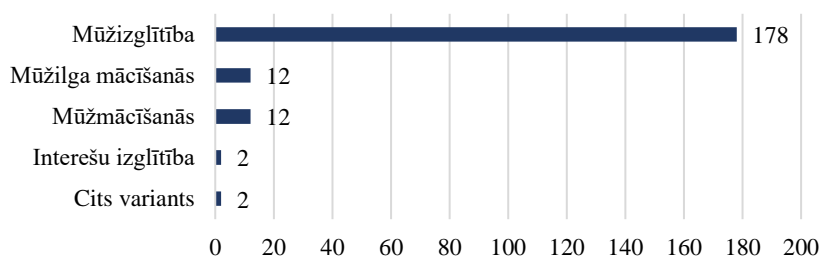
Viens no respondentiem norāda, ka “nav saprotams, sasniedzot kādu vecumu izglītojamais kļūst par pieaugušo izglītojamo”. Taču cits respondents norāda, ka “vecumam nav nozīmes, t.i., izglītojamais ir tas, kurš mācās pirmajā klasē, izglītojamais ir arī vecumā 50+, turklāt izglītības likumā jau ir noteikts termins”. Viens no respondentiem norāda uz stereotipiem – ja Tu mācies, esot pilngadīgs, tātad “esi slinķis vai neattīstīts”. Kaut arī visvairāk tie piedāvāts termins “izglītojamais”, viens no respondentiem norāda, ka tas tomēr asociējas ar formālo izglītību. No komentāriem pie citiem terminiem respondenti aicina nelietot terminu “izglītojamais”, jo tas uzsver “pasivitāti un nezināšanu”.

Mācīšanās visas dzīves garumā (*lifelong learning*)

No visiem respondentiem lielākā daļa - 86,4% (178 no 206) - izvēlējās terminu “mūžizglītība”, 5,8% (12 no 206) izvēlējās terminu “mūžilga mācīšanās” un “mūžmācīšanās”, tikai 2 respondenti izvēlējās terminu “interesu izglītība”. Terminus “mūžilga mācīšanās” un “mūžmācīšanās” proporcionāli pārstāvētajai grupai biežāk ir izvēlējušies tie, kuri māca pieaugušos – 22,6% no visiem tiem, kuri māca pieaugušos (7 no 31). Atbilžu variantu “cits variants” izvēlējās tikai 2 respondenti, piedāvājot alternatīvus variantus “mūžizglītošanās” un “pilnveide, personības pilnveides process”.

Grafiks Nr.4

"Mācīšanās visas dzīves garumā (lifelong learning)" atbilžu varianti

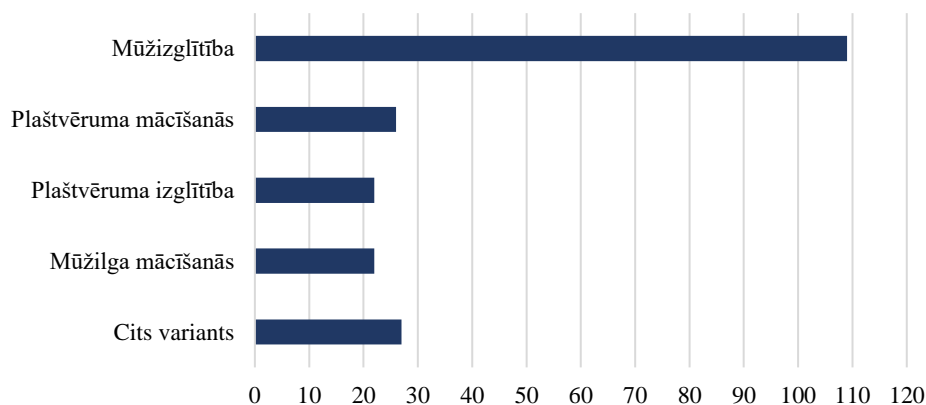
Respondentu skaits: 206

Mācīšanās, kas notiek visās dzīves jomās (profesionālajā, sociālajā un/vai personīgajā) jebkurā dzīves posmā (*lifewide learning*)

No visiem respondentiem 52,9% jeb 109 no 206 respondentiem izvēlējās terminu “mūžizglītība”, vienāds respondentu skaits – 22 respondenti jeb 10,7% izvēlējās terminu “mūžilga mācīšanās” un “plaštvēruma izglītība”¹². Nedaudz vairāk respondentu – 26 jeb 12,6% - izvēlējās terminu “plaštvēruma mācīšanās”, 27 respondenti jeb 13,1% izvēlējās atbildi “cits variants”.

Grafiks Nr.5

"Mācīšanās, kas notiek visās dzīves jomās (profesionālajā, sociālajā un/vai personīgajā) jebkurā dzīves posmā (*lifewide learning*)" atbilžu varianti

Respondentu skaits: 206

Tie, kuri izvēlējās atbildi “cits variants”, piedāvā šādus terminus:

- pašattīstība, personīgā attīstība;
- mācīšanās mūža ilgumā;
- pašizglītošanās;
- profesionālā pilnveidošanas programma, Kvalifikācijas kursi;
- visaptveroša (2 atbildes)/visaptverošā mācīšanās;
- plaša profila, daudzprofila, vispusīga mācīšanās;
- daudzpusīga mūžizglītība, plaštvēruma mūžizglītība;
- vispusīga (2 atbildes)/daudzpusīga mācīšanās;

¹² - “Mūžizglītības jēdzienu plašāk uzsāk lietot pēc tā definēšanas Mūžizglītības memorandā - mūžizglītība ir “visas mērķtiecīgās ar mācīšanos saistītās darbības, kas tiek veiktas pastāvīgi nolūkā uzlabot zināšanas, iemaņas un kompetences” (EK, 2000). Memorandā ar mūžizglītību tiek saprasta gan izglītība mūža garumā, gan mūža plašumā. Tādēļ jādomā, cik nepieciešams ir atsevišķi izdalīt plaštvēruma izglītības terminu. Svarīgi ir nodalīt izglītības (ārēji organizēta procesa) un mācīšanās (personas iekšējā procesa) jēdzienus. Izglītību mēs varam noteikt, mācīšanos vien veicināt.” (Respondenta komentārs).

- plaša spektra mācīšanās;
- pilnveidošanās;
- mūžpilnveidošanās;
- caurviju izglītība;
- mūžilgā izglītība;
- plaša spektra izglītība;
- pieredze;
- dzīves skola.

Viens no respondentiem uzskata, ka “ar vienu vārdu šādu terminu nevar izteikt un šāds termins vispār nav nepieciešams, jo jebkurš izglītošanās process notiek visās dzīves jomās, to vispār nevar atdalīt un arī nav jāatdala”. Jebkurā vietā mēs socializējamies, mācāmies utt. – tā norāda respondents”. Cits respondents piedāvā terminu “lifewide” aizvietot ar “mūža garumā”. Tikai viens respondents ir norādījis, ka šāds termins nav nepieciešams.

Par kādiem terminiem, Jūsaprāt, vēl ir nepieciešams vienoties?

- andragoģijas jēdziens¹³;
- pieaugušo izglītootājs vai skolotājs; izglītības guvējs vai pieaugušais; izglītojamais vai apmācāmais;
- skolotājs vai pedagogs, kas māca pieaugušos;
- pieaugušo izglītootājs;
- cilvēki, kuri nav pieaugušo izglītootāji (pedagogi), bet viņi organizē pieaugušo izglītības aktivitātes (zemāk piedāvāta arī redakcija *Pieaugušo izglītības organizators - speciālists*);
- mācību vadītājs, pasniedzējs, treneris;
- plaštvēruma izglītība;
- “drop out”¹⁴ (2 reizes);
- prasmju novērtēšana (*skills assessment*);
- izglītības pasūtītājs¹⁵;
- izglītības (iegūšanas) vide, piemēram, klātie, attālināta (*online*) (2 reizes), pašorganizēta, kombinēta;
- e-mācības; tiešsaistes mācības, tiešsaistes nodarbības, *online* kursi un citi, kas saistīti ar jaunas mācību formas un jaunu mācīšanās un mācīšanās instrumentu parādīšanos;
- izglītības izplatītājs, atvērtā izglītība;
- ilgspējīga izglītība (*sustainable development*);
- pielāgotā mācīšanās;
- kompetence (3 reizes);
- *accompany; adult class (class for adults)*;
- par termina studentu plašāku lietošanu, ne tikai augstākajā izglītībā;

¹³ - T.sk. nepieciešams popularizēt andragoģijas jēdzienu (respondenta piezīme).

¹⁴ - “Veicot izglītības procesu pēc moduļu principa, būtu svarīgi vienoties, kas ir *drop out* un kurā brīdī viņš par tādu kļūst, vai pēc 2-3 gadiem atgriežoties izglītības sistēmā, nosaukums mainās, vai šāds statuss paliek uz visu atlikušo laiku un pēc kādiem kritērijiem nosaka, ka tiešām ir *drop out* bijis, varbūt tā ir bijusi tikai pauze, lai saprastu, kādu ceļu iet tālāk” (respondenta komentārs).

¹⁵ - “Tas var būt gan indivīds, gan darba devējs, gan vecāki, gan valsts u.tml.” (respondenta komentārs).

- mācīšanās visas dzīves garumā (*lifelong learning*), kas notiek visās dzīves jomās (profesionālajā, sociālajā un/vai personīgajā) jebkurā dzīves posmā (*lifewide learning*) (4 reizes);
- par terminu, kas nozīmē, ka persona pilnveidojas un sasniedz noteiktu izglītības pakāpi vai iegūst kvalifikāciju;
- *Project Officer, Case Manager, Project Director un Project Manager* atšķirības, *Project Coordinator*¹⁶;
- neformālā mācīšanās (*non-formal learning*) - personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu, kas jādara, kur, kā iespējams saņemt apliecinājumu, vai ir noteikta kārtība, sistēma;
- seminārs, lekcija, apmācības, nodarbības, vebinārs;
- pieaugušo izglītības centrs vai mūžizglītības centrs;
- mācības/apmācības (2 reizes);
- kur ietilpst “interesu izglītība”, un vai tā ir atzīstama;
- vērtējums/novērtējums;
- pratība;
- programmas licencēšana;
- diploms;
- stundu saraksts vai nodarbību grafiks; nodarbība vai lekcija, vai mācību stunda;
- *socially and economically disadvantaged learner/disadvantaged learner*;
- adaptācija un pieejamība;
- tālākizglītība;
- pilnveide;
- validācija;
- *re-skilling/re-skill; horizontal skills; post-initial education; early-learning; cost-sharing; individual learning account; re-training.*

Vispārīgi komentāri:

Vairāki respondenti ir norādījuši, ka būtu **nepieciešams sakārtot terminoloģiju izglītības procesu reglamentējošajos normatīvajos aktos**, jo arī piedāvātie termini aptaujā pēc respondentu domām “neiet kopā” ar jau pašreiz lietotajiem terminiem normatīvajos aktos. Viens no respondentiem iesaka konsultēties ar **Valsts valodas centru**. Tostarp ir aicinājums nodrošināt terminu tulkojumu arī **krievu valodā**.

Viens no respondentiem piedāvā vārdu “aizstāvēšana” aizstāt ar vārdu “prezentēšana”, pamatojot ar to, ka, piemēram, “kvalifikācijas darbā mēs prezentējam, kā esam nonākuši līdz hipotēzes apstiprinājumam/noliegumam”.

Atšķirīgs priekšlikums no iepriekš izteiktajiem ir “**izstrādāt vienotu logo visā valstī**, ko lietotu visas pieaugušo izglītību īstenojošās iestādes”.

Citas respondentu piedāvātās terminu definīcijas:

- <i>mūžmācīšanās – nepārtraukts izglītības guvēja virzīts process, kurā viņš īsteno savas mācīšanās vajadzības, izmantojot specifiski organizētas mūžizglītības formālā, neformālā un informālā veida iespējas;</i>

¹⁶ - “Amatī, kas tiek izmantoti Eiropas Komisijas *Erasmus+* un citās programmās” (respondenta komentārs).

Izglītības un zinātnes
ministrija

Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

- *mūzizglītība – sabiedrības mācīšanās vajadzības, rezultāti un tiem atbilstošā institucionālā sistēma ar tajā notiekošajiem procesiem;*
- *"Pieaugušo izglītības organizators – speciālists, kurš izzina pieaugušo izglītības vajadzības un izglītības īstenotāju iespējas, organizē izglītojošus pasākumus un iesaista dalībniekus".¹⁷*

¹⁷ - "Viņi darbojas pašvaldībās un tiek saukti par pieaugušo izglītības koordinatoriem, izglītības metodiķiem vai arī amatu savienošanas kārtībā rūpējas par pieaugušo izglītību. Viņi ir būtiska pieaugušo izglītības sistēmas sastāvdaļa, tādēļ būtu nepieciešams savs termins." (Respondenta komentārs).

Ekspertu viedokļi

Lai pieņemtu lēmumu, kādus terminus pieaugušo izglītībā turpmāk izmantot, iepriekš minētos terminus tika lūgts komentēt Valsts valodas centra (VVC) ekspertiem un Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijai (LZA TK), kas vērtēja minētos terminus no latviešu valodas pareizas lietošanas skatu punkta. Tāpat viedoklis par turpmāku terminu lietošanu pieaugušo izglītībā tika lūgts biedrībai “Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība” (LPIA), kas apvieno sevī pieaugušo izglītības jomā strādājošo viedokli no visas Latvijas, kā arī – lai nodrošinātu vienotas terminoloģijas izmantošanu kā pieaugušo, tā jauniešu neformālajā izglītībā, viedoklis par turpmāk izmantojamiem terminiem tika lūgts arī vadošajiem ekspertiem jaunatnes jomā – Jaunatnes starptautisko programmu aģentūrai (JSPA).

Aptaujā izvirzītais piedāvājums

Apstiprināšana (validation) – kompetentas iestādes veikts process, apstiprinot personas mācīšanās rezultātu (zināšanas, prasmes, kompetences) atbilstību attiecīgā standarta prasībām, saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem.

VVC viedoklis:

Validation – atbilstības novērtēšana. Kā pausts definīcijā, procesa mērķis ir novērtēt jeb apstiprināt mācīšanās rezultāta atbilstību konkrētam standartam, balstoties uz iepriekš noteiktiem kritērijiem. Piedāvātā atbilde “apstiprināšana” norāda uz rezultātu – balstoties uz novērtējumu, iespējams apstiprināt vai noraidīt rezultātu atbilstību standarta prasībām.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “validation” latviešu valodā apstiprināt kā terminu atbilstības novērtēšana (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Apstiprināšana (validation) – kompetentas iestādes (LPIA iesaka precizēt, jo kas ir kompetentā iestāde?) veikts process, apstiprinot personas mācīšanās rezultātu (zināšanas, prasmes, kompetences) atbilstību attiecīgā standarta prasībām, saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem.

JSPA viedoklis:

Iekavās pie skaidrojuma ir norādīti nevienlīdzīgi jēdzieni, jo kompetence ietver zināšanas un prasmes. Iesakām tekstu “(zināšanas, prasmes, kompetences)” mainīt uz “(zināšanas un prasmes)” vai “(kompetences)”.

Rezumējot:

Validation – atbilstības novērtēšana. Noteiktas iestādes veikts process, apstiprinot mācīšanās rezultātu (zināšanas un prasmes) atbilstību attiecīgā standarta prasībām, saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem.

Atbalsta sniedzējs (learning facilitator) – persona, kas veicina izglītības guvēju zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi un attīstību, izveidojot labvēlīgu mācību vidi, un nodrošinot vajadzīgo atbalstu iepriekš noteikto rezultātu sasniegšanai, sniedzot atgriezenisko saiti un padomus visā mācību procesā.

VVC viedoklis:

Learning facilitator – mācīšanās veicinātājs. Pamatojums – LZA Terminoloģijas komisijas 26.11.2019. sēdes protokols Nr. 8/1156.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “learning facilitator” latviešu valodā apstiprināt kā terminu mācīšanās veicinātājs (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Atbalsta sniedzējs (learning facilitator) – persona, kas veicina izglītības guvēju zināšanu, prasmju un kompetenču apguvi un attīstību, izveidojot (LPIA iesaka izmantot vārdu “veidojot”, jo izveidošana nav atkarīga tikai no viņa viena paša) labvēlīgu mācību vidi, un nodrošinot vajadzīgo atbalstu iepriekš noteikto rezultātu sniegšanai, sniedzot atgriezenisko saiti un padomus visā mācību procesā.

JSPA viedoklis:

Skaidrojumā norādīti nevienlīdzīgi jēdzieni, jo kompetence ietver zināšanas un prasmes. Iesakām tekstu “zināšanu, prasmju un kompetenču” aizvietot ar “kompetenču”. Iesakām tekstu “sniedzot atgriezenisko saiti un padomus”.

Rezumējot:

Learning facilitator – mācīšanās veicinātājs. Persona, kas veicina izglītības guvēju kompetenču apguvi un attīstību, veidojot labvēlīgu mācību vidi, un nodrošinot vajadzīgo atbalstu iepriekš noteikto rezultātu sniegšanai, sniedzot atgriezenisko saiti un padomus visā mācību procesā.

Atzīšana (recognition) – mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, kā rezultātā personas iegūtām zināšanām, prasmēm un kompetencēm piešķir oficiālu statusu: 1) atzīstot neformālos vai ikdienas mācīšanās; 2) piešķirot kredītvienības vai pielīdzinot izglītības dokumentu; 3) piešķirot kvalifikāciju.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “recognition” latviešu valodā apstiprināt kā terminu atzīšana (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Atzīšana (*recognition*) – mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, kā rezultātā personas iegūtām zināšanām, prasmēm un kompetencēm piešķir oficiālu statusu: 1) atzīstot neformālos vai ikdienas mācīšanās (LPIA: izklausās kā nepabeigts teikums – varbūt ir domāts “atzīstot neformālās un ikdienas mācīšanās rezultātā apgūto”?); 2) piešķirot kredītvienības vai pielīdzinot izglītības dokumentu; 3) piešķirot kvalifikāciju.

JSPA viedoklis:

Skaidrojumā norādīti nevienlīdzīgi jēdzieni, jo kompetence ietver zināšanas un prasmes. Iesakām tekstu “*zināšanām, prasmēm un kompetencēm*” aizvietot ar “*kompetencēm*”.

Termins “*informal learning*” no angļu valodas tiek tulkots kā “ikdienējā mācīšanās”. Iesakām tekstu “1) atzīstot neformālos vai ikdienas mācīšanās” aizvietot ar “1) atzīstot neformālās vai ikdienējās mācīšanās procesos”. Šajā gadījumā būtu ieteicams konsultēties ar Valsts valodas centru, kurš termins būtu atbilstošāks – ikdienas vai ikdienējā mācīšanās.

Rezumējot:

Recognition – atzīšana. Mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, kā rezultātā personas iegūtām kompetencēm piešķir oficiālu statusu: 1) atzīstot neformālas vai ikdienas mācīšanās rezultātā apgūto; 2) piešķirot kredītvienības vai pielīdzinot izglītības dokumentu; 3) piešķirot kvalifikāciju.

Iepriekšējā mācīšanās (*prior learning*) – mācīšanās, kas notikusi formālā, neformālā vai ikdienas veidā pirms iestāšanās izglītības programmā vai pretendējot uz kvalifikāciju.

VVC viedoklis:

Prior learning – iepriekšējā mācību pieredze. Mācību pieredze ietver gan mācīšanās procesu, gan tā rezultātu – iegūtās zināšanas un pieredzi.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “prior learning” latviešu valodā apstiprināt kā terminu mācīšanās pieredze (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

JSPA viedoklis:

Ierosinām “*pirms iestāšanās izglītības programmā vai pretendējot uz kvalifikāciju*” aizvietot ar “*dalības izglītības programmas uzsākšanā vai pirms kvalifikācijas iegūšanas*”.

Rezumējot:

Prior learning – mācīšanās pieredze. Mācīšanās, kas notikusi formālā, neformālā vai ikdienas veidā, pirms uzsākot dalību izglītības programmā vai pirms kvalifikācijas iegūšanas.

Ikdienas mācīšanās (informal learning) – izglītošanās, kas notiek apzināti vai neapzināti, ikdienā un darba pieredzē apgūstot jaunus vai papildinot esošās zināšanas, prasmes, kompetences, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību.

VVC viedoklis:

Informal learning – ikdienējā mācīšanās. Pamatojums - LZA TK lēmums Nr. 88 “Par “Eiropas Pieaugušo izglītības glosārija” terminiem” (Pieņemts 24.08.2010). Skatīt <https://likumi.lv/ta/id/222079-par-eiropas-pieauguso-izglitibas-glosarija-terminiem>.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “informal learning” latviešu valodā apstiprināt kā terminu ikdienēja mācīšanās (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

JSPA viedoklis:

Termins “informal learning” no angļu valodas latviešu valodā tiek tulkots kā “ikdienējā mācīšanās”. Šajā gadījumā būtu ieteicams konsultēties ar Valsts valodas centru, kurš termins būtu atbilstošāks – ikdienas vai ikdienējā mācīšanās.

Rezumējot:

Informal learning – ikdienēja mācīšanās. Izglītošanās, kas notiek apzināti vai neapzināti, ikdienā un darba pieredzē, apgūstot vai papildinot esošās zināšanas un prasmes, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību.

Interesu izglītība – personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem.

VVC viedoklis:

“Interesu izglītība” ir jau praksē nostiprinājies termins, kas galvenokārt attiecināts uz bērniem un jauniešiem. Sniegtās definīcijas kontekstā radies jautājums, vai ‘izglītības vajadzības’ ir attiecināmas uz interešu izglītību. Par pieļaujamu uzskatāma arī atbilde “pašattīstības izglītība”.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas apstiprināt terminu interešu izglītība (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

JSPA viedoklis:

Šādā formulējumā interešu izglītībai nav lielas atšķirības no zemāk definētās neformālās mācīšanās, tomēr šīm divām definīcijām ir nepieciešams skaidrs nodalījums. Mūsu skatījumā neformālā izglītība ir kā jumta definējums – izglītība ārpus formālās izglītības, interešu izglītība būtu viens no neformālās izglītības veidiem. Angļu valodā ar interešu izglītību saprot “hobby education”, līdz ar to iesakām arī šajā definējumā integrēt skaidrojumu, ka tā ir ar personas vaļasprieku vai hobiju saistīta izglītība.

Rezumējot:

Interešu izglītība – personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem (var tikt saukta arī par pašattīstības izglītību, jo tā ir saistīta ar personas vaļasprieku vai hobiju).

Izglītības ceļš (education path/pathway) – formālās, neformālās un ikdienas mācīšanās secīgs kopums, kas ļauj personai pilnveidoties un sasniegt noteiktu izglītības pakāpi vai iegūt kvalifikāciju.

VVC viedoklis:

Education path/pathway – izglītības maršruts. Neatbalstām tiešu pārcēlumu no angļu valodas. Kā pausts definīcijā, jēdziens ietver secīgu kopumu jeb ‘pieturpunktus’.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “education path/pathway” latviešu valodā apstiprināt kā terminu mācību maršruts (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

Rezumējot:

Education path/pathway – mācību maršruts. Formālās, neformālās un ikdienas mācīšanās secīgs kopums, kas ļauj personai pilnveidoties un sasniegt noteiktu izglītības pakāpi vai iegūt kvalifikāciju.

Izglītības dokuments (certificate) – dokuments, kas apliecina personas iegūto izglītību atbilstoši noteiktai izglītības pakāpei, veidam un programmai vai šīs izglītības daļēju apgūšanu.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “certificate” latviešu valodā apstiprināt kā terminu izglītības dokuments (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

JSPA viedoklis:

Būtu nepieciešams definēt atšķirību starp izglītības dokumentu un zemāk minēto kvalifikāciju. Kurā brīdī tiek piešķirts sertifikāts par apgūtu kursu vai konkrētām kompetencēm un kurā brīdī – piešķirta kvalifikācija.

Būtu nepieciešama diskusija arī par to, ko piešķir dalībniekam par, piemēram, 4 stundu apmeklētu pasākumu – vai tas nozīmē, ka dalībnieks ir apguvis kompetences vai arī tikai piedalījies?

Rezumējot:

Certificate – izglītības dokuments. Tas ir dokuments, kas apliecina personas iegūto izglītību atbilstoši noteiktai izglītības pakāpei, veidam un programmai vai šīs izglītības daļēju apgūšanu.

Izglītības īstenotājs (provider) – izglītības iestāde, cita juridiska vai fiziska persona, kura ir tiesīga piedāvāt un/vai īstenot izglītības programmas.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju. Pamatojums - LZA TK lēmums Nr. 88 “Par “Eiropas Pieaugušo izglītības glosārija” terminiem” (Pieņemts 24.08.2010). Skatīt <https://likumi.lv/ta/id/222079-par-eiropas-pieauguso-izglitiba-glosarija-terminiem>.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “provider” latviešu valodā apstiprināt kā terminu mācību īstenotājs (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

Rezumējot:

Provider – mācību īstenotājs. Izglītības iestāde, cita juridiska vai fiziska persona, kura ir tiesīga piedāvāt un/vai īstenot izglītības programmas.

Izsniedzējierstāde (awarding body) – kompetenta iestāde, kura ir tiesīga izsniegt izglītības dokumentus.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “awarding body” latviešu valodā apstiprināt kā terminu piešķirējierstāde (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Izsniedzējierstāde (awarding body) – kompetenta iestāde (LPIA: rodas jautājums, vai kompetenta iestāde var nebūt izglītības iestāde?), kura ir tiesīga izsniegt izglītības dokumentus.

Rezumējot:

Awarding body – piešķirējierstāde. Iestāde, kura ir tiesīga izsniegt izglītības dokumentus.

Kvalifikācija (qualification) – oficiāls vērtēšanas un atzīšanas procesa rezultāts, t.i., dokumentāli apstiprināts novērtējums, ko iegūst, kad kompetenta iestāde konstatē, ka persona ir sasniegusi mācīšanās rezultātus.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “qualification” latviešu valodā apstiprināt kā terminu kvalifikācija (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

JSPA viedoklis:

Skatīt komentāru pie apspriestā termina “izglītības dokuments”.

Rezumējot:

Qualification – kvalifikācija. Oficiāls vērtēšanas un atzīšanas procesa rezultāts, t.i., dokumentāli apstiprināts novērtējums, ko iegūst, kad iestāde, kas ir tiesīga sniegt vērtējumu (izglītības iestāde, cita juridiska vai fiziska persona, kura ir tiesīga piedāvāt un/vai īstenot izglītības programmas), konstatē, ka persona ir sasniegusi mācīšanās rezultātus.

Kvalifikācijas daļa (partial qualification) – pārbaudāmu un novērtējamu specifisku zināšanu, prasmju, kompetenču kopums, kas ir pilnas kvalifikācijas daļa.

VVC viedoklis:

Partial qualification – **parciāla kvalifikācija**. Pamatojums – parciāls: ‘daļējs, atsevišķs’ (skatīt <https://tezauris.lv/#/sv/parci%C4%81ls>).

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “partial qualification” latviešu valodā apstiprināt kā terminu daļēja kvalifikācija (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

Rezumējot:

Partial qualification – **daļēja kvalifikācija**. Pārbaudāmu un novērtējamu specifisku zināšanu un prasmju kopums, kas ir pilnas kvalifikācijas daļa.

Kvalifikāciju caurskatāmība (transparency of qualifications) - kvalifikāciju, mācīšanās rezultātu un to vērtības (nozares, reģiona, valsts vai starptautiskā) darba tirgū un izglītības sistēmā atpazīstamības un saprotamības pakāpe.

VVC viedoklis:

VVC ieskatā sniegtā definīcija nepauž angļu valodas termina (transperancy of qualification) būtību. Definīcijā tiek minēta pakāpe, kas nozīmētu spēju rezultātu iedalīt dažādos līmeņos. Gan latviešu, gan angļu valodas atbilstmē jūtams šī aspekta trūkums.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “transparency of qualifications” latviešu valodā apstiprināt kā terminu kvalifikāciju caurredzamība (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

Rezumējot:

Transparency of qualifications – **kvalifikāciju caurredzamība**. Kvalifikāciju, mācīšanās rezultātu un to vērtības (nozares, reģiona, valsts vai starptautiskā) darba tirgū un izglītības sistēmā atpazīstamības un saprotamības pakāpe.

Lietpratība (know-how) – iegūto zināšanu un pieredzes pielietošanas māka kādā konkrētā jomā.

VVC viedoklis:

Know-how – zinātība. Pamatojums - <http://termini.lza.lv/term.php?term=know-how&list=know-how&lang=EN>.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “know-how” latviešu valodā apstiprināt kā terminu zinātība (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Lietpratība (know-how) – iegūto zināšanu (LPIA: iesaka papildināt ar vārdu prasmju) un pieredzes pielietošanas māka kādā konkrētā jomā.

Rezumējot:

Know-how – zinātība. Iegūto zināšanu, prasmju un pieredzes pielietošanas māka kādā konkrētā jomā.

Mācības (teaching/learning) – integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek skolotāja darbība un izglītības guvēja mācīšanās.

VVC viedoklis:

Teaching/learning - mācību process.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “teaching/learning” latviešu valodā apstiprināt kā terminu mācības (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Mācības (teaching/learning) – integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek skolotāja (LPIA: izglītības pakalpojuma sniedzēja vai izglītotāja, jo skolotājs ir tikai formālajā izglītībā) darbība un izglītības guvēja mācīšanās.

JSPA viedoklis:

Iesakām aizvietot “skolotājs” ar “izglītotājs”, ņemot vērā, ka neformālajos procesos tas var nebūt skolotājs, kurš nodrošina mācību procesu.

Rezumējot:

Teaching/learning – mācības. Integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek izglītotāja un izglītības guvēja mācīšanās.

Neformālā mācīšanās (non-formal learning) - personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “non-formal learning” latviešu valodā apstiprināt kā terminu neformālā mācīšanās (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Neformālā mācīšanās (*non-formal learning*) – personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā (LPIA definīciju iesaka beigt šādi: tiek iegūtas un pilnveidotas zināšanas, prasmes un kompetences un ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu.)

JSPA viedoklis:

Angļu valodā ir termini gan “non-formal education”, gan “non-formal learning”, starp kuriem nav nodefinēta skaidra atšķirība. Būtu nepieciešama diskusija, kuros gadījumos latviešu valodā tiek izmantots termins “neformālā izglītība” un kuros – “neformālā mācīšanās”.

Rezumējot:

Non-formal learning – neformālā mācīšanās. Personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā tiek iegūtas un pilnveidotas zināšanas un prasmes, kā arī ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu.

Pieaugušo izglītība (*adult education*) – daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību un konkurētspēju darba tirgū.

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “adult education” latviešu valodā apstiprināt kā terminu pieaugušo izglītība (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Pieaugušo izglītība (*adult education*) – daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību (LPIA iesaka papildināt ar vārdu “pašrealizāciju”), konkurētspēju darba tirgū, (LPIA iesaka definīciju papildināt ar: “iesaisti sabiedrībā un dzīves kvalitāti”).

Rezumējot:

Adult education – pieaugušo izglītība. Daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību, pašrealizāciju, konkurētspēju darba tirgū, kā arī iesaisti sabiedrībā un dzīves kvalitāti.

Pieaugušo izglītotājs (adult educator, teacher).

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju. “Teacher” šajā kontekstā šķiet neatbilstošs, jo sašaurina nozīmi.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “adult educator, teacher” latviešu valodā apstiprināt kā terminu pieaugušo izglītotājs (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Iesaka izmantot šādu definīciju: “Izglītības pakalpojumu sniedzējs pilngadīgiem pieaugušajiem, kurš ir kompetents ne tikai konkrētu izglītības pakalpojumu jomās, bet arī pieaugušo izglītošanas specifikā.”

Rezumējot:

Adult educator, teacher – pieaugušo izglītotājs. Izglītības pakalpojumu sniedzējs pilngadīgiem pieaugušajiem, kurš ir zinošs ne tikai konkrētu izglītības pakalpojumu jomās, bet arī pieaugušo izglītošanas specifikā.

Pielāgotā mācīšanās (tailored learning) – individualizētas un personas vajadzībām pielāgotas mācības, kas plānotas un īstenotas, ņemot vērā personas dzīves un darba pieredzi, zināšanas, prasmes un kompetences.

VVC viedoklis:

Tailored learning - pielāgota mācīšanās.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “tailored learning” latviešu valodā apstiprināt kā terminu pielāgotas mācības (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

Rezumējot:

Tailored learning - pielāgotas mācības. Individualizētas un personas vajadzībām pielāgotas mācības, kas plānotas un īstenotas, ņemot vērā personas dzīves un darba pieredzi, zināšanas un prasmes.

Pratība (literacy) – pilnveidota prasme darboties kādā jomā (piemēram, tekstpratība, digitālā pratība, finanšu pratība).

VVC viedoklis:

Atbalsta piedāvāto latvisko termina versiju.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas angļu valodas terminu “literacy” latviešu valodā apstiprināt kā terminu *pratība* (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Piekrīt piedāvātajai termina un tā skaidrojuma versijai.

Rezumējot:

Literacy – *pratība*. Pilnveidota prasme darboties kādā jomā (piemēram, tekst*pratība*, digitālā *pratība*, finanšu *pratība*).

Kā pareizāk būtu saukt **pieaugušo, kurš mācās (*learner*)?**

VVC viedoklis:

Izglītības guvējs. Pamatojums - “Terminoloģija Eiropas Kvalifikāciju ietvarstruktūras un Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras kontekstā” (skatīt: http://www.nki-latvija.lv/content/files/Terminologijas_zinojums_2016.pdf).

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas apstiprināt terminus *mācēns*, *mācāmais* (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Izglītojamais.

JSPA viedoklis:

Izglītojamais.

Rezumējot:

Pieaugušais, kurš mācās (*learner*) – izglītības guvējs, *mācēns*, *mācāmais*, *izglītojamais* (var lietot kā sinonīmus).

Kādu vārdu pareizāk būtu izmantot, izsakot procesu **mācīšanās visas dzīves garumā (*lifelong learning*)?**

VVC viedoklis:

Mūžizglītība.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas apstiprināt terminu *mūžizglītība* (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

LPIA viedoklis:

Mūzikglītība.

JSPA viedoklis:

Mūzikglītība.

Rezumējot:

Mācīšanās visas dzīves garumā (*lifelong learning*) – mūzikglītība.

Kādu vārdu pareizāk izmantot, izsakot procesu **mācīšanās, kas notiek visās dzīves jomās (profesionālajā, sociālajā un/vai personīgajā) jebkurā dzīves posmā (*lifewide learning*)?**

VVC viedoklis:

Plaštvēruma izglītība. Pamatojums – LZA TK lēmums Nr. 88 “Par “Eiropas Pieaugušo izglītības glosārija” terminiem” (Pieņemts 24.08.2010). Skatīt <https://likumi.lv/ta/id/222079-par-eiropas-pieauguso-izglitibas-glosarija-terminiem>.

LZA TK viedoklis:

2020. gada 8. septembra LZA Terminoloģijas komisijā vienojas apstiprināt terminu plaštvēruma mācīšanās (skat. protokolu Nr. 4/1161, <https://termini.gov.lv/komisija/protokoli>).

LPIA viedoklis:

Visaptveroša mācīšanās mūža garumā.

JSPA viedoklis:

Mūžilga mācīšanās.

Rezumējot:

Mācīšanās, kas notiek visās dzīves jomās (profesionālajā, sociālajā un/vai personīgajā) jebkurā dzīves posmā (*lifewide learning*) – plaštvēruma mācīšanās.

Rekomendācijas

Apkopojot aptaujāto ekspertu viedokļus un ņemot vērā iepriekš veiktās aptaujas rezultātus, Eiropas Savienības *Erasmus+* programmas projekta „Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” ietvaros izskatītos 23 pieaugušo izglītības terminus, tiek rekomendēts visiem pieaugušo izglītības jomā strādājošajiem turpmāk lietot šādi:

Atbilstības novērtēšana (*validation*). Noteiktas iestādes veikts process, apstiprinot mācīšanās rezultātu (zināšanas un prasmes) atbilstību attiecīgā standarta prasībām, saskaņā ar iepriekš noteiktiem kritērijiem.

Mācīšanās veicinātājs (*learning facilitator*). Persona, kas veicina izglītības guvēju kompetenču apguvi un attīstību, veidojot labvēlīgu mācību vidi, un nodrošinot vajadzīgo atbalstu iepriekš noteikto rezultātu sniegšanai, sniedzot atgriezenisko saiti un padomus visā mācību procesā.

Atzīšana (*recognition*). Mācīšanās rezultātu apliecināšanas process, kā rezultātā personas iegūtām kompetencēm piešķir oficiālu statusu: 1) atzīstot neformālas vai ikdienējas mācīšanās rezultātā apgūto; 2) piešķirot kredītvienības vai pielīdzinot izglītības dokumentu; 3) piešķirot kvalifikāciju.

Mācīšanās pieredze (*prior learning*). Mācīšanās, kas notikusi formālā, neformālā vai ikdienas veidā, pirms uzsākot dalību izglītības programmā vai pirms kvalifikācijas iegūšanas.

Ikdienēja mācīšanās (*informal learning*). Izglītošanās, kas notiek apzināti vai neapzināti, ikdienā un darba pieredzē, apgūstot vai papildinot esošās zināšanas un prasmes, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību.

Interesu izglītība – personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības ne tikai bērniem un jauniešiem, bet arī pieaugušajiem (var tikt saukta arī par pašattīstības izglītību, jo tā ir saistīta ar personas vaļasprieku vai hobiju).

Mācību maršruts (*education path/pathway*). Formālās, neformālās un ikdienējas mācīšanās secīgs kopums, kas ļauj personai pilnveidoties un sasniegt noteiktu izglītības pakāpi vai iegūt kvalifikāciju.

Izglītības dokuments (*certificate*). Tas ir dokuments, kas apliecina personas iegūto izglītību atbilstoši noteiktai izglītības pakāpei, veidam un programmai vai šīs izglītības daļēju apgūšanu.

Mācību īstenotājs (*provider*). Izglītības iestāde, cita juridiska vai fiziska persona, kura ir tiesīga piedāvāt un/vai īstenot izglītības programmas.

Piešķirējinstītūcija (*awarding body*). Iestāde, kura ir tiesīga izsniegt izglītības dokumentus.

Kvalifikācija (*qualification*). Oficiāls vērtēšanas un atzīšanas procesa rezultāts, t.i., dokumentāli apstiprināts novērtējums, ko iegūst, kad iestāde, kas ir tiesīga sniegt vērtējumu (izglītības iestāde, cita juridiska vai fiziska persona, kura ir tiesīga piedāvāt un/vai īstenot izglītības programmas), konstatē, ka persona ir sasniegusi mācīšanās rezultātus.

Līdzfinansē
Eiropas Savienības
Erasmus+ programma

Daļēja kvalifikācija (*partial qualification*). Pārbaudāmu un novērtējamu specifisku zināšanu un prasmju kopums, kas ir pilnas kvalifikācijas daļa.

Kvalifikāciju caurredzamība (*transparency of qualifications*). Kvalifikāciju, mācīšanās rezultātu un to vērtības (nozares, reģiona, valsts vai starptautiskā) darba tirgū un izglītības sistēmā atpazīstamības un saprotamības pakāpe.

Zinātība (*know-how*). Iegūto zināšanu, prasmju un pieredzes pielietojanas māka kādā konkrētā jomā.

Mācības (*teaching/learning*). Integrēts mācīšanas un mācīšanās process, kurā vienlaicīgi notiek izglītotāja un izglītības guvēja mācīšanās.

Neformālā mācīšanās (*non-formal learning*). Personas interesēm un vajadzībām atbilstoša izglītošanās, kuras rezultātā tiek iegūtas un pilnveidotas zināšanas un prasmes, kā arī ir iespēja iegūt mācīšanās apliecinājumu.

Pieaugušo izglītība (*adult education*). Daudzveidīgs mācīšanās process, kas nodrošina pilngadīgas personas attīstību, pašrealizāciju, konkurētspēju darba tirgū, kā arī iesaisti sabiedrībā un dzīves kvalitāti.

Pieaugušo izglītotājs (*adult educator, teacher*). Izglītības pakalpojumu sniedzējs pilngadīgiem pieaugušajiem, kurš ir ziņošs ne tikai konkrētu izglītības pakalpojumu jomās, bet arī pieaugušo izglītošanas specifikā.

Pielāgotas mācības (*tailored learning*). Individualizētas un personas vajadzībām pielāgotas mācības, kas plānotas un īstenotas, ņemot vērā personas dzīves un darba pieredzi, zināšanas un prasmes.

Pratība (*literacy*). Pilnveidota prasme darboties kādā jomā (piemēram, tekstpratība, digitālā pratība, finanšu pratība).

Pieaugušais, kurš mācās (*learner*) – izglītības guvējs, mācēns, mācāmais, izglītojamais (var lietot kā sinonīmus).

Mācīšanās visas dzīves garumā (*lifelong learning*) – mūžizglītība.

Mācīšanās, kas notiek visās dzīves jomās (profesionālajā, sociālajā un/vai personīgajā) jebkurā dzīves posmā (*lifewide learning*) – plaštvēruma mācīšanās.